

Jaana Hakanen

YHDYSKUNTAPALVELUN MERKITYS ARKEEN JA
ELÄMÄNHALLINTAAN

Sosiaalialan koulutusohjelma
2012

Hakanen, Jaana

Satakunnan Ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Marraskuu, 2012

Ohjaaja: Eija Mälkki

Sivumäärä: 40

Liitteitä: 1

Asiasanat: yhdyskuntapalvelu, elämänhallinta, kokemukset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Porin yhdyskuntaseuraamustoimiston yhdyskuntapalvelua suorittavien asiakkaiden kokemuksia ja mielipiteitä suorittamastaan yhdyskuntapalvelusta, sekä sen merkityksestä heidän elämästään ja arjestaan.

Keräsin tutkimusaineistoa mm. yhdyskuntapalvelusta, rikosseuraamuslaitoksesta sekä kyselyyn vastanneiden onnellisuudesta ja siihen vaikuttavista erilaisista tekijöistä. Lisäksi teetin Porin yhdyskuntaseuraamustoimiston yhdyskuntapalveluasiakkaille kyselyn ja keräsin tutkimusaineistoni yhdessä Porin yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa.

Vastaajat saivat tehdä kyselyn omassa rauhassaan, yleensä tavatessaan rikosseuraamustyöntekijäänsä. Tutkimuskysymyksissä tutkittiin vastaajien onnellisuutta, elämänhallintaa sekä mielipiteitä yhdyskuntapalveluksesta. Vastauksia palautettiin 14 kappaletta.

Tutkimukseni perusteella yhdyskuntapalvelu ei vaikuta onnellisuuden tai elämänhallinnan tunteeseen, sen sijaan esimerkiksi yksinäisyys vaikuttaa onnellisuuteen sitä alentavasti. Pääasiassa kokemukset yhdyskuntapalveluksesta ovat positiivisia ja se esimerkiksi vähentää päihteiden käyttöä ja mahdollistaa normaalin vuorokausirytmän.

MEANING OF COMMUNITY SERVICE IN WEEKDAY AND LIFECONTROL

Hakanen, Jaana

Satakunnan Ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in social service

November, 2012

Supervisor: Eija Mälkki

Number of pages: 40

Appendices: 1

Keywords: community service, lifecontrol, experience

The purpose of this thesis was to figure out people experiences and thoughts of community service in Porin yhdyskuntaseuraamustoimisto. The purpose was also to find out how this community service impact their lives.

I pick a lot of material for example of community service, rikosseuraamuslaitos and also of happiness and things, that impact in happiness. And I also obligar a query to Porin yhdyskuntaseuraamustoimisto. This thesis I made of material and the query.

The answerers received to make the query at their own peace, usually when they met their own worker of Porin yhdyskuntaseuraamustoimisto. Questions of the query contacts about happiness, lifecontrol and experiences of community service. 14 querys came back to me.

Of this thesis I find out that community service doesn't impact to happiness or control of life, but for example loneliness impacts to happiness degrading it. Almost every experience was a positive experience. Answers were for example, that community service keeps using of intoxicants very lowly and it keeps a good rhythm in a weekday.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	YHDYSKUNTAPALVELU	6
2.1	Mitä on yhdyskuntapalvelu?	6
2.2	Soveltuvuus selvitys	7
2.3	Yhdyskuntapalvelun tavoitteet	7
3	ELÄMÄNHALLINTA	9
3.1	Johdantoa	9
3.2	Sosiaaliset suhteet.....	9
3.3	Työ.....	11
3.4	Terveys	13
3.5	Elämäntapaan vaikuttavia tunteita.....	14
3.6	Loppusanat.....	16
4	RIKOSSEURAAMUSLAITOS.....	17
4.1	Johdantoa	17
4.2	Mikä on rikosseuraamuslaitos?	17
4.3	Arvot.....	18
4.4	Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteet.....	18
4.5	Seuraamuksia	19
4.6	Porin Yhdyskuntaseuraamustoimisto	21
5	AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA YHDYSKUNTAPALVELUKSESTA.....	22
6	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUKSEN TAVOITTEET.....	24
7	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	26
7.1	Tutkimusmenetelmä	26
7.2	Aineiston keruumenetelmä.....	26
7.3	Aineiston analysointi	27
8	TUTKIMUKSEN TULOKSET	28
8.1	Taustatietoja	28
8.2	Onnellisuus ja elämäntapa	30
8.3	Yhdyskuntapalveluksen merkitykset ja mielipiteet yhdyskuntapalveluksesta.....	34
9	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	37
10	POHDINTA.....	39
	LÄHTEET.....	40
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Vuosittain noin vajaa parituhatta ihmistä suorittaa yhdyskuntapalvelua. Nämä ihmiset ovat eri ikäisiä naisia ja miehiä, ja heidän elämäntilanteensa ovat hyvin erilaisia. He ovat tehneet rikoksia, jotka on määrätty alle kahdeksan kuukauden ehdottomana vankeutena ja muunnettu yhdyskuntapalveluksi.

(www.rikosseuraamus.fi, 27.8.12)

Yhdyskuntapalvelu ei ole Suomessa mikään uusi järjestelmä, mutta ei niin vanhaakaan. Vajaa parikymmentä vuotta se on ollut käytössä maassamme, ja jakaa edelleen suorittajissaan mielipiteitä. (www.rikosseuraamus.fi, 27.8.12)

Opinnäytetyöni tutkii Porin Yhdyskuntaseuraamustoimiston yhdyskuntapalveluasiakkaita, heidän mielipiteitään yhdyskuntapalvelun merkityksestä arkeen ja elämänhallintaan. Opinnäytetyöni perustuu jo entuudestaan löytyvään materiaaliin sekä kyselyyn, jonka tein Porin Yhdyskuntaseuraamustoimiston yhdyskuntapalveluasiakkaille. Tutkimuskysymykseni on: miten yhdyskuntapalvelu suorittajiensa mielestä vaikuttaa heidän arkeensa ja elämän hallintaansa? Mitä positiivisia, ja ehkä negatiivisia puolia siinä on?

Kiinnostukseni kyseiseen aiheeseen muodostui keväällä 2012, oltuani harjoittelussa Porin Yhdyskuntaseuraamustoimistossa. Kiinnostuin siitä, mitä tuomitut itse ajattelivat tuomiostaan. Onko tuomio siis esimerkiksi asia, joka suoritetaan vain pois päiväjärjestyksestä, vai onko se kenties koko elämää muuttava asia. Valitsin yhdyskuntapalveluasiakkaat pienen mietinnän jälkeen, koska yhdyskuntapalvelusta löytyi eniten valmiina olevaa materiaalia, joten tutkimus oli mahdollista toteuttaa. Suuren rooliin opinnäytetyössäni saavat palvelua suorittavat itse, ja tästä syystä se on minusta mielenkiintoinen.

2 YHDYSKUNTAPALVELU

Yhdyskuntapalvelu on yksi kolmesta yhdyskuntaseuraamuksista, eli yksi kolmesta vapaudessa suoritettavista rangaistusmuodoista. Nykyisin yhdyskuntaseuraamuksiksi luetaan yhdyskuntapalvelu, nuorisorangaistus sekä ehdollisen rankaisun saaneiden nuorten valvonta. Nuorisorangaistusta ei enää juurikaan käytetä, mutta yhdyskuntapalvelua ja ehdollista rangaistusmuotoa suorittaa tälläkin hetkellä Suomessa tuhansia ihmisiä. (www.rikosseuraamus.fi, 27.8.12)

2.1 Mitä on yhdyskuntapalvelu?

Yhdyskuntapalvelu on rangaistusmuoto joka suoritetaan tekemällä palkatonta, yleishyödyllistä työtä. Se voidaan suorittaa esimerkiksi valtion, kunnan tai erilaisten järjestöjen palvelupaikoissa. Pääasiallisena tavoitteena on, että yhdyskuntapalvelu ei tuottaisi palvelupaikalle suurta voittoa ilmaisena työntekijänä, vaan yhdyskuntapalvelua suorittava olisi palvelupaikalla yleishyödyllisissä tehtävissä ja ikään kuin avustajana. Tällaisia työtehtäviä voivat olla esimerkiksi kiinteistönhoito tai keittiö-apulaisuus. (Vankeinhoidon koulutuskeskus, 2002, 257-259)

Yhdyskuntapalvelua voi suorittaa enintään kahdeksan kuukautta, ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta, jonka tuomioistuin muuttaa yhdyskuntapalveluksi. Käytännössä se tapahtuu niin, että palvelu asetetaan alkuperäisen vankeusrangaistuksen pituiselle ajanjaksolle, eli mikäli ehdotonta vankeutta olisi tullut kuusi kuukautta, yhdyskuntapalveluun muutettuna sen kesto on myöskin kuusi kuukautta. Yksi vankilavuorokausi vastaa yhtä yhdyskuntapalvelutuntia. Eli mikäli syytetty saa yhteensä 80 päivää ehdotonta vankeutta, yhdyskuntapalveluksi muutettuna se on 80 tuntia yhdyskuntapalvelua. Yleensä yhdyskuntapalvelua suoritetaan muutama tunti kerrallaan, pari kertaa viikossa, palvelua suorittavan vapaa-aikana. Useimmiten yhdyskuntapalvelun aikataulutus on soviteltavissa, eli mikäli palvelua suorittava henkilö käy vaikka töissä, on hänen mahdollista käydä edelleen töissä ja vapaa-aikanaan suorittaa yhdyskuntapalvelua. Jos palvelua suorittava kärsii esimerkiksi alkoholiongelmasta, on hänen mahdollista sisällyttää palveluunsa myös esimerkiksi päihdekuntoutusta enintään viisi tuntia palvelustaan. Myös osallistumisesta Liikenne-

turvan liikenneturvallisuusjaksolle voidaan hyvittää palvelua suorittavalle enintään viisi tuntia. Yhdyskuntapalvelua määrätään aina vähintään 20 tuntia ja enintään 200 tuntia. Sitä voidaan määrätä myös yli vuoden pituisen ehdollisen rangaistuksen lisärangaistuksena. (www.rikosseuraamus.fi, 27.8.12)

2.2 Soveltuvuus selvitys

Jos rikosentekijä saa tuomioksi alle kahdeksan kuukautta ehdotonta ja rikos on melko lievä, sitä ei kuitenkaan aina ole mahdollista muuttaa yhdyskuntapalveluksi. Tavanomaisempia syitä yhdyskuntapalvelun mahdollisuuden eväämiseen on esimerkiksi hallitsematon päihteiden käyttö. Tunnetusti rikollisuus ja päihteiden käyttö kulkevat useasti käsi kädessä, joten yhdyskuntapalvelun evääminen päihteiden liikakäytön vuoksi ei ole harvinaista. Yhdyskuntapalvelua suoritettaessa vaaditaan päihteettömyyttä ja päihteiden hallitsematon käyttö katsotaan erittäin häiritseväksi tekijäksi yhdyskuntapalvelua mietittäessä. Yhdyskuntapalvelulla ei ole ikärajoitusta, eli käytännössä yhdyskuntapalvelua voi suorittaa jo 15-vuotiaasta asti, kun rikosvastuu on saavutettu. (www.rikosseuraamus.fi, 27.8.12)

Näitä kaikkia epäkohtia varten onkin laadittu soveltuvuus selvitys. Kun syyttäjä miettii ehdottoman rangaistuksen muuttamista yhdyskuntapalvelukseksi, hän pyytää Rikosseuraamuslaitosta tekemään selvityksen syytetyn soveltuvuudesta yhdyskuntapalveluun, tekemään siis soveltuvuus selvityksen. Rikosseuraamuslaitos kutsuu syytetyn soveltuvuus selvitykseen oman alueensa Yhdyskuntaseuraamus-toimistoon. Selvitys toteutetaan haastattelemalla, jossa rikosentekijältä selvitetään hänen motivaationsa ja kiinnostuksensa yhdyskuntapalveluun, elämäntilanteensa, päihteiden käyttönsä jne. Selvityksen jälkeen Rikosseuraamuslaitos lähettää lausuntonsa syyttäjälle, joka puoltaa tai hylkää yhdyskuntapalvelun hakemuksen. Yhdyskuntapalveluun voidaan tuomita myös ilman soveltuvuus selvitystä, mutta se on erittäin harvinaista. (www.rikosseuraamus.fi, 27.8.12)

2.3 Yhdyskuntapalvelun tavoitteet

Yhdyskuntapalvelussa tavoitteena on uusintarikollisuuden ehkäisy sekä kiinnit-

tyminen yhteiskunnassa. Näitä asioita tukevat erityisesti yhdyskuntapalvelussa vaadittava päihitteettömyys, aikatauluista kiinnipitäminen, arjen säännöllinen rytmi jne. Yhdyskuntapalvelu pitää kiinni yhteiskunnassa myös siinä suhteessa, että palvelua suorittavan asiakkaan on edelleen rangaistuksestaan huolimatta mahdollisuus pitää työpaikkansa ja huolehtia perheestään. Monet tutkimukset osoittavat, että vankilassa olo syrjäyttää ja vieraannuttaa myös omasta perheestään. Myöskin riski uusintarikollisuuteen vankeuden myötä kasvaa huomattavasti. Yhdyskuntapalvelu tarjoaa siis suorittajalleen sekä tukea että kontrollia.

Valtio hyötyy yhdyskuntapalvelusta, sillä se on huomattavasti edullisempi rangaistusmuoto kuin ehdoton vankeusrangaistus. Kolmas hyötyjä omalla tavallaan on yhdyskuntapalvelun tarjoava työpaikka. Vaikka yhdyskuntapalvelua suorittava ei saakaan tehdä kuin yleishyödyllistä työtä työpaikallaan, on siitä suuri apu. Hän voi esimerkiksi huolehtia työpaikan kiinteistön huollosta, ilman palkkaa. Jos syytetyn kriteerit täyttyvät ja hänet voidaan tuomita yhdyskuntapalveluun, on rangaistuksesta monta hyötyjää. (www.oikeus.fi, 27.8.12) (www.porttivapauteen.fi, 27.8.12)

3 ELÄMÄNHALLINTA

3.1 Johdantoa

Elämönhallinta on erittäin laaja käsite. Laajuuden lisäksi se myös on erittäin häilyvä, sillä jokaisen ihmisen kokema hallittavuus elämässään on ihmisestä itsestään kiinni. Eli joku kokee elämänsä erittäin hallituksi jo siinä, että on joku työ missä silloin tällöin voi käydä hieman tienaamassa, toiselle taas elämönhallinta on ikuisuuskäsite, johon ei mielestään koskaan riittävästi yllä. Vaikka olisi vakituinen työ, ihmissuhteet kunnossa ja oma koti, siinä ei ole vielä tarpeeksi elämönhallintaa jonkun mielestä.

Kuten edellisessä kappaleessa jo viitattiinkin, elämönhallinta pitää siis sisällään melkein kaikki elämään kuuluvat asiat. Niitä ovat esimerkiksi sosiaaliset suhteet, työ, terveys, asuminen mutta myös ajatukset, mielialat jne. Tässä luvussa käsitelen muutamia elämönhallinnan osa-alueita, jotta elämönhallinnan käsite hieman aukeaisi. Erilliseksi luvuksi olen kuitenkin ottanut onnellisuuden, vaikka se kuuluukin elämönhallintaan olennaisesti. Halusin kuitenkin tarkastella onnellisuuttakin omana kokonaisuutenaan, en vain sivuroolina elämönhallinnassa.

3.2 Sosiaaliset suhteet

Ystävät, perhe, työkaverit, sukulaiset ja kuka tahansa lähipiirissä oleva vaikuttaa aivan varmasti ihmisen onnellisuuteen ja mikäli nämä suhteet ovat kunnossa, se vaikuttaa myös elämönhallinnan tunteeseen. Ihminen on pohjimmiltaan laumaeläin, ja kaipaa toisten ihmisten seuraa. Mikäli ihminen jostain syystä syrjäytyy ja jää yksin, seuraukset voivat olla tuhoisat. Tällaisia syrjinnän seurauksia ei kenenkään varmasti tarvitse kauaa miettiä, koulukiusaaminen on ehkä kaikkein tunnetuin näistä syrjinnän muodoista. Kouluampumiset, itsemurhat ja vakavat mielenterveysongelmat varjostavat tämänkin päivän Suomea jatkuvasti. Tästä samaisesta syystä valitsinkin

haastattelukysymyksiini siviilisäädyn ennen onnellisuuskysymystä. Haluan tällä korostaa, että myös siviilisäädyllä on olennainen osa onnellisuudessa. (Airaksinen, 2006, 131)

Ö Oletko vaimosi tossun alla? Eikö vaimosi päästä sinua katsomaan tämän illan matsia? Ö Onko miehesi niin mustasukkainen, ettet voi sen takia lähteä tänään tyttöjen kanssa viihteelle? Ö Tämän kaltaiset vihjaukset varjostavat aina avioliiton mainetta. Jostain syystä ajatellaan, että avioliitto on toisinaan enemmän riesa kuin onnen satama. Myöskin jatkuvasti nousevat erotilastot kertovat samaa. Yllättävää ehkä, mutta tutkimusten mukaan silti avioliitto, niin kuin varmasti muutkin parisuhteen muodot, tukee olennaisesti onnellisuutta. Martin E. P. Seligmanin ja Ed Dienerin tutkimuksen mukaan ne ihmiset, jotka seurustelivat, kuuluivat onnellisimpaan kymmeneen prosenttiin tutkimuksesta. En silti väitä, että onnellisimpiin ihmisiin kuuluvat ne, joiden avioliitto tai parisuhde on pahoissa ongelmissa ja ristiriidat värjövät jokaista päivää. (Seligman, 2008, 75)

Tähän yhteyteen nostaisin esille myös perheen merkityksen. Perheen rakkaus, luottamus ja tuki auttavat jaksamaan töissä, tai vaikka sairauden yllättäessä. Ja vaikka perheonnea nykypäivän Suomessakin varjostavat väkivaltaisuus ja ääritapauksena perhesurmat, on se kuitenkin paljon harvinaisempaa, kuin onnelliset ja tasapainoiset perheet. (Airaksinen, 2007, 33)

Ihminen tarvitsee myös ystäviä kokeakseen elämänsä olevan hallittua ja olevansa onnellinen. Aidot ystävät tukevat eri elämäntilanteissa ja auttavat jaksamaan eteenpäin. Ystävien laatuun kannattaa kuitenkin kiinnittää huomiota, sillä mikäli ystävyysuhde tuntuu todella kuluttavalta, se ei ole oikeanlaista ystävyyttä. Ystävien tarve kulkee läpi elämän. Erityisesti murrosiässä ystävien merkitys korostuu, kun murrosikäinen alkaa irtautumaan vanhemmistaan. Tuolloin kaverukset yleensä kulkevat samanlaisissa vaatteissa ja hiukset samalla tavalla laitettuna. Samaistuminen ystävään auttaa luomaan omaa identiteettiään vahvemmaksi.

(www.terveyspalvelut.com, 19.9.12) (www.mll.fi, 19.9.12)

Ystävyysuhdeilla on erittäin olennainen osa läpi elämän. Perheen lisäksi on oltava ainakin muutama ystävä. Myös työpaikoilla hyvin toimivat työkaverisuhteet ovat

tärkeitä työssäjaksamisen kannalta. (www.tyopiste.ttl.fi, 19.9.12)

3.3. Työ

Uskallan väittää, että työ näyttelee jokaisen elämänhallinnassa suurta roolia. Jokainen on varmasti joskus kironnut sunnuntai-iltaisin seuraavana päivänä koittavan työaamun alimpaan manalaan, mutta loppujen lopuksi jos työtä ei olisi, laskisi onnellisuuden tasokin melko varmasti. Työ antaa tekemistä ja ennen kaikkea se antaa tunteen siitä, että on jotenkin hyödyksi. Erityisesti suomalaisilla tuntuu olevan käsite, että päivässä õpitää saada jotain aikaiseksi. Arvokkaan tunteen lisäksi työ poikii tullessaan myöskin rahaa, jota armottomasti tässä nyky-yhteiskunnassa tarvitaan. Rahan arvosta lisää seuraavassa kappaleessa.

Vaikka jokainen varmasti pitää työtä hyödyllisenä ja taloudellisesti kannattavana, suhtautuminen työhön silti vaihtelee. Suhtautumiset voidaan jakaa kolmeen eri osaan: *työpaikka, ura ja kutsumus*. *Työpaikalla* tarkoitetaan sitä, että se on ihmiselle vain paikka, missä käydä päivittäin ja ansaita rahaa. Työpaikka on ikään kuin pakollinen paha, siellä on pakko käydä jotta pystyy elättämään itsensä ja ehkä vielä perheensäkin. Työpaikka ei välttämättä tuo juurikaan tyydytystä, se on vain taloudellinen pakko. *Ura* taas on syvempi kosketus työelämään. Uraihmisille on tärkeää edetä urallaan lähes jatkuvasti, saada palkankorotuksia, lisää arvo- ja määräysvaltaa. Kun korkein huippu työpaikalla saavutetaan, voi uraihmiselle jäädä tyhjä olo, ja yleensä sitten tyydytystä ja merkitystä uraan ja elämään aletaan etsiä jostain muualta. *Kutsumus* on elämäntehtävä. Työnsä kutsumuksena tunteva ihminen ei juurikaan yleensä välitä palkasta tai urallaan etenemisestä, hän on yleensä vain kiitollinen saadessaan tehdä itselleen mieluista ja tärkeää työtään. Jokainen ihminen voi tuntea olevansa kutsumusammattissa, se riippuu täysin omasta suhtautumisestaan työhön. Esimerkiksi puutarhuri voi tuntea olevansa kutsumusammattissa, kaunistuen koko kaupunkia ja tehden ihmiset onnelliseksi. Päinvastoin taas esimerkiksi lakimies voi kokea työnsä olevan vain työpaikka, josta saa hyvää palkkaa. (Seligman, 2008, 202)

Työpaikan tärkeyttä todistaa myös lukuisat tutkimukset työttömien hyvinvoinnista. Yleensä lyhyt työttömyys ei näy hyvinvoinnin huonontumisena, mutta pitkä työttömyys kyllä. Esimerkiksi Jukka Vuori Työterveyslaitoksesta on todennut: "Tutkimukset osoittavat, että ihmisen työllistyessä kohtuullisen ajan sisällä uudelleen hänen mielenterveytensä ja henkinen hyvinvointinsa palautuvat suhteellisen nopeasti takaisin työn menetystä edeltävälle tasolle." Myöskin erään brittitutkimuksen mukaan masennusta ja ahdistusta esiintyi kaksinkertaisesti työttömällä (tutkimus tosin koski 33-vuotiaita miehiä, joita oli seurattu syntymästä lähtien). Vaikka tutkimusten mukaan työttömät kokevat useimmiten mielenterveysongelmia ja muita sairauksia, on tutkimusten todenperäisyyttä myöskin arvosteltu, nimittäin yleensä työttömiksi joutuvatkin juuri ne ihmiset, joilla on epävakaata terveyttä ja heidän on vaikea saada uutta työpaikkaa. Tällöin ei voida todenperäisesti väittää, että juuri työttömyys olisi aiheuttanut kaikille näille ihmisille joitakin sairauksia. (Seligman, 2008, 199-222)

Työhön liittyen otan käsittelyyn myös rahan merkityksen elämänhallintaan. *Raha ei tuo onnea*, kuuluu vanha sanonta. Jossain määrin sanonta onkin totta, jossain määrin taas täysin väärässä. Nimittäin todistetusti keskituloinen vauraus tuo onnen, eli se että on rahaa ostaa ruokaa ja rahaa saada katto päänsä päälle. Tästä eteenpäin taas raha ei tuo onnea, päinvastoin liiallinen vauraus saattaa jopa alentaa onnen tunnetta. Rahan merkitykseen vaikuttaa kuitenkin muutkin seikat, kuten kulttuuri. Seligman on kirjassaan *Aito Onnellisuus* koonnut mielenkiintoisen taulukon eri valtioista, niiden ostovoima ja tyytyväisyys elämään. Taulukon mukaan esimerkiksi sveitsiläiset ovat muita maita tyytyväisempiä elämiinsä, ja heidän ostovoimansa on 96 prosenttia. Päinvastoin taas Bulgaria, joka näyttäisi olevan melko köyhä maa, on taulukon mukaan kaikkein tyytymättömin elämänsä ja heidän ostovoima on 22 prosenttia. Voisi siis sanoa, että maan asukkaiden onnellisuuteen vaikuttaa jonkin verran kulttuuri, eli miten rahaan yleensäkin suhtaudutaan, ja tietysti myös valtion hyvinvointi. Koulutus, terveydenhuolto ja muut palvelut eivät ole kaikissa köyhemmissä maissa itsestäänselvyys. (Seligman, 2008, 70)

Seligman (2008) kiteyttää ajatuksensa hienosti viimeiseen kappaleeseen: "Rahaa itseään enemmän onnellisuuteen vaikuttaa se, kuinka tärkeää raha asianomaiselle on. Materialismi tuntuu vaikuttavan kielteisesti: kaikilla reaalitasoisilla ne, jotka

arvostavat rahaa enemmän kuin muita tavoitteita, eivät ole yhtä tyytyväisiä toimeentuloonsa eivätkä elämäänsä kokonaisuutena, vaikka täsmällinen syy onkin arvoitus.ö

3.4 Terveys

Monille terveys on se tärkein asia, joka vaikuttaa tuntemukseen elämänhallinnasta. Terveys on usein sellainen asia, johon ei paljon pysty itse vaikuttamaan. Terveelliset elämäntavat ovat tietysti kaiken perusta, mutta monia nykyajan sairauksien alkuperiä ei olla vielä kukaan pystytty selvittämään, ja näin ollen sairaudet voivat yllättää kenet tahansa.

Kuten tunne siitä kuinka hallittua oma elämä on, myöskin tunne omasta terveydestä on ihmiskohtaista. Toisin sanoen jotakin sairautta sairastava ihminen voi kuitenkin kokea olevansa suhteellisen terve ja onnekas, riippuen omasta ajatusmaailmastaan. Toisaalta taas ihminen, joka on sairastunut vaikkapa angiinaan, voi kokea elämänsä olevan sillä hetkellä melko arvaamatonta ja olevansa itse melko sairas. Seligmanin mukaan lievä sairastaminen ei yleensä laske onnellisuuden tunnetta, mutta vakava sairaus tuo. (Seligman, 2008, 77-78)

Fyysisten sairauksien lisäksi mielenterveys on selkeästi nykypäivinä järkkävämpää. Erityisesti nuorten mielenterveyteen on alettu kiinnittää enemmän huomiota, mutta myös ikääntyneiden mielenterveys ja yksinäisyys on paljon puhuttava aihe. Mielenterveysongelmat voivat johtua toki perinnöllisyydestä, mutta usein ne ovat seurausta kriiseistä, rajuista vastoinkäymisistä ja vaikeista elämäntilanteista. Mielenterveysongelmiin on toki apua saatavilla, mutta vakavan mielen-terveydenongelman koittaessa prosessi täysin parantumiseen on useimmiten hidaskä. Näin ollen mielenterveyden ongelmatkin vaikuttavat elämänhallinnan tunteeseen voimakkaasti.

3.5 Elämänhallintaan vaikuttavia tunteita

Edellä olen kuvannut muutamia asioita, jotka oleellisesti vaikuttavat elämänhallintaan. Mutta kuten sanottu, nekään eivät vielä muodosta yhdessä elämänhallinnan tunteista, vaan elämänhallintaan vaikuttavat myös kaikki psyykkiset tunteet ja ajatukset. Häpeä, ylpeys, temperamentti, turvallisuuden tunne. Kaikki ne ja paljon muuta vaikuttavat tunteeseen elämänhallinnasta. Ben Malinen on loistavasti kuvannut kirjassaan Elämää kahlitseva häpeä näiden tunteiden vaikutusta elämään. Airaksinen (2007) kirjassaan Elämänhallinnan haaste on kuvaillut lisää tunteita, jotka vaikuttavat elämänhallittavuuteen, kuten itseinho, nöyryys, pelko, ristiriidat. Toki elämänhallintaan vaikuttaa lukematon määrä muitakin tunteita ja tunteita, jotka vilistävät mielessä päivittäin. Otan seuraavaksi kuvailtavaksi muutamia valikoituja tunteita, jotka vaikuttavat elämänhallinnan kokemukseen.

Airaksinen toteaa kirjassaan melko radikaalisti näin: "Elämänhallinnan puute merkitsee ristiriitoja, ja ristiriidat merkitsevät lempeyden ja sovinnollisuuden kriisiä. Toisin sanoen, jos elämä on hallinnassa, ristiriitoja ei ole." Tästäkin väitteestä voi varmasti olla montaa mieltä, sillä riidat kuuluvat jokaisen elämään ja tuskin kukaan jonkun yksittäisen riidan takia ajattelee elämänsä olevan täysin hallitsematonta. Airaksisen mukaan kuitenkin riidan syitä voidaan hakea ylpeydestä, turhamaisuudesta, oman edun tavoittelusta ja arkuudesta. Vastakohtaksi ristiriitoihin hän tarjoaa lempeyttä ja sovinnollisuutta, jotka elämänsä hallitseva ihminen taitaa. Lempeä, toisin sanoen rakastava ihminen rakastaa lähimmäisiään eikä kalva riitaa. (Airaksinen, 2007, 55)

Jotta voisi kokea elämänsä olevan hallittua, pitäisi omata jonkin verran myös itseluottamusta. Suomalaiseen perinteeseen ei kuulu omata liian hyvää itsetuntoa, itseään ei saa ainakaan kehua. Tutkimusten mukaan kuitenkin nämä ihmiset, joilla oikeasti on hyvä itseluottamus, kokevat elämänsäkin hyvin hallituksi ja ovat onnellisia. Päinvastainen kokemus, itseinho, eli se että ei luota itseensä eikä pidä itseään minkään arvoisena, kalvaa rajusti myös elämänhallintaa. Airaksinen: "Ihminen kykenee moittimaan itseään ja olemaan itseensä tyytymätön. Kun näin käy, mielenrauha on mennyttä. Sisäinen elämä on yhtä kärsimystä jota on helppo jatkaa

mutta vaikea jaksaa.ö (Airaksinen, 2007, 65)

Nöyryys on sitä, että elää itsensä kanssa sovussa. Kun elää itsensä kanssa sovussa, elämän hallittavuuskin on takuuvarmasti helpompaa. Nöyryys edistää mielenrauhaa sekä tyyneyttä elämässä. Nöyrä ihminen kykenee soveltumaan siihen, mitä ei pysty muuttamaan. (Airaksinen, 2007, 75)

Nöyryyden vastakohtana voidaan ajatella ylpeyttä. Ylpeä ja liian kunnianhimoinen ihminen ei kykene elämään rauhassa, vaan tavoittelee koko ajan jotakin uutta. Airaksinen nostaa jälleen kirjassaan Elämänhallinnan haaste hyvän esimerkin Japanin keisarillisesta armeijasta, jossa vaadittiin sotilailta rutkasti kunniallisia ja rohkeita tekoja. Mitalin rohkeudesta saikin vasta kuolemansa jälkeen, sillä niin kauan Japanin armeija odotti sotilailta rohkeutta, kunniaa, ja ylpeyttä. (Airaksinen, 2007, 85)

Pelko on tunne, joka syövyttää elämänhallintaa. Pelkoon voidaan laskea kuuluvaksi paniikin, ahdistuksen, huolen, epäröinnin ja torjunnan. Paniikki on pelon äärimmäisin muoto, siinä tavallaan pelon tunne väistyy ja alkaa toiminta, kuten vaikkapa katastrofitilanteissa paniikissa olevat ihmiset säntäilevät sinne ja tänne. Ahdistukseen kuuluu myös suru, esimerkiksi läheisen kuollessa. (Airaksinen, 2007, 95-103)

Airaksinen toteaa, että öpelkoø on ihmisen pahin pelkoø. Kauhun tunteesta voi joku jopa nauttia, katsoessaan esimerkiksi hyvää kauhuelokuvaa, mutta pelon tunteesta ei kukaan pidä. Pelko yleensä syntyy riskien ajattelusta, ja torjunta voi olla sen seurausta. (Airaksinen, 2007, 97)

Häpeä on tunne, joka kuuluu jokaisen elämään. Useimmille häpeä on tunne, joka ohimennen välähtää silloin tällöin, kun sattuu tekemään omasta mielestään jonkun nolon asian, jonka muut vielä huomaavat. Toisille häpeä voi kuitenkin olla elämää hallitseva tunne, joka vie mukanaan. Tällaiseen voimakkaan ja vaikuttavan häpeän syntymiseen voi vaikuttaa esimerkiksi perimä tai temperamentti, lapsuuden traumat tai vaikkapa koulukiusaaminen. Ollessaan normaalin tasoinen häpeän tunteen välähdyksen omaiset tunteet eivät vaikuta elämän hallittavuuteen, mutta jos häpeä on

voimakasta ja rasittaa psyykettä, se rasittaa myös elämänhallintaa. (Malinen, 2010, 7)

3.6 Loppusanat

Edellä on rutkasti mainittuja asioita, jotka vaikuttavat elämänhallintaan. On elämän perusedellytyksiä, kuten asunto ja taloudelliset asiat, mutta myös syvällisempiä asioita, kuten ajatuksia ja tuntemuksia. Kuten sanottu, tunne siitä kuinka hallittua elämä on, riippuu ihmisestä itsestään. Useimmiten yhdyskuntapalvelua suorittavilla ihmisillä saattaa olla jo ennen tuomiotaan tunne siitä, ettei elämä ole täysin heidän käsissään. On alkoholiongelmaa, on ongelmia sosiaalisissa suhteissa. Toisaalta taas palvelua suorittavat asiakkaat voivat kokea elämänsä olevan ihan kelpoista ja olevansa melko onnellisia. Mielenkiintoista on huomata, miten asiakkaat itse kokevat yhdyskuntapalvelun vaikuttavan elämänhallintaansa ja arkeensa. Haittaako se elämänhallintaa? Onko se pakottava, ahdistava asia, jonka on välttämätön suorittaa? Vai onko se kenties opetus elämässä, neuvoa antava tukipilari?

4 RIKOSSEURAAMUSLAITOS

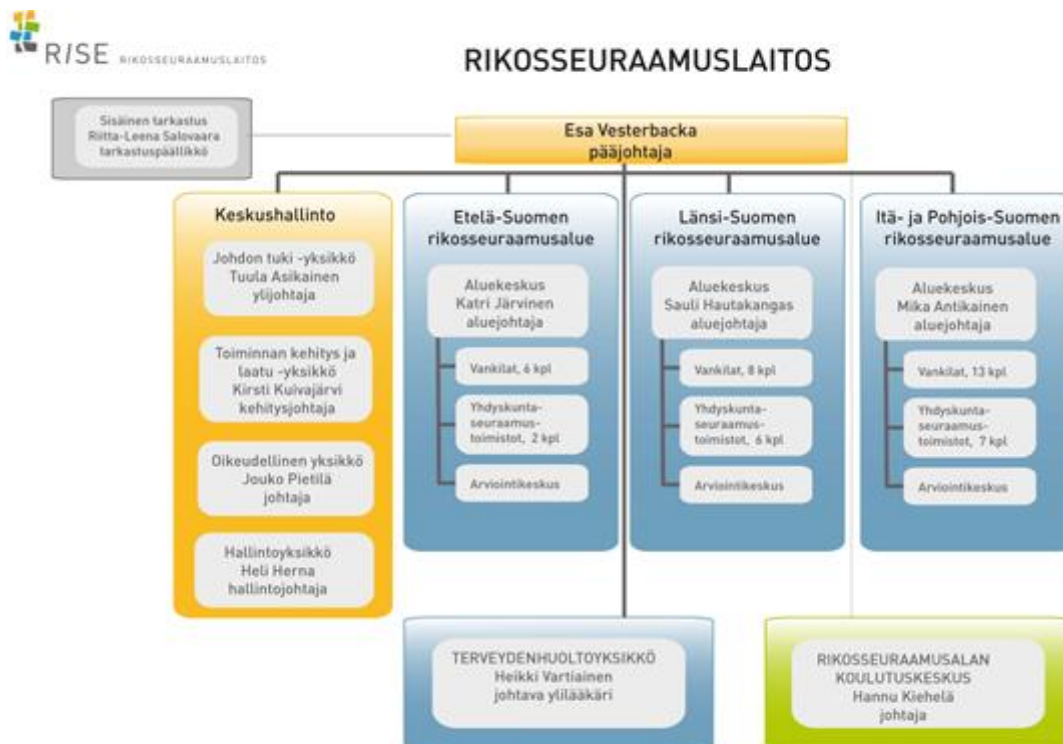
4.1 Johdantoa

Rikosseuraamuslaitos näyttelee opinnäytetyössäni melko suurta roolia, sillä Porin Yhdyskuntaseuraamustoimisto kuuluu Rikosseuraamuslaitokseen. Vaikka opinnäytetyöni keskittyy hyvin pieneen osa-alueeseen Rikosseuraamuslaitoksesta, Porin Yhdyskuntaseuraamustoimiston yhdyskuntapalveluasiakkaisiin, koen kuitenkin tarpeelliseksi kertoa hieman Rikosseuraamuslaitoksen toiminnasta, kokonaisuuden hahmottamiseksi.

4.2 Mikä on rikosseuraamuslaitos?

Rikosseuraamuslaitos on oikeusministeriön hallinnan alla toimiva viranomainen rikosseuraamusalalla. Perustehtävänä Rikosseuraamuslaitoksella on rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpano, se siis vastaa kaikista valtakunnan vapausrangaistuksista sekä yhdyskuntaseuraamuksista.

Rikosseuraamuslaitos jakaantuu muutamaaan osaan. Sen muodostavat kolme täytäntöönpanoaluetta; Etelä-Suomen, Länsi-Suomen, Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue, keskushallinto, terveydenhuoltoyksikkö sekä rikosseuraamusalan koulutusyksikkö. Rikosseuraamusalueet taas muodostavat rikosseuraamuskeskuksia, joissa on siis vankiloita sekä yhdyskuntaseuraamustoimistoja. Koulutuskeskus vastaa alan tutkintokoulutuksista sekä täydennyskoulutuksista, terveydenhuoltoyksikkö taasen vastaa valtakunnallisesti toimivista yhteispalveluista kuten vankisairaaloista sekä hammashuollosta jne. Lisäksi on vielä Rikosseuraamuslaitoksen keskushallinto, joka sekin vielä jakaantuu viiteen osaan. (www.rikosseuraamus.fi, 27.8.12)

www.rikosseuraamus.fi

4.3 Arvot

Arvoissaan Rikosseuraamuslaitos korostaa oikeudenmukaisuutta ja ihmisarvon kunnioittamista. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että tuomittuja kohdellaan tasa-arvoisesti sekä inhimillisesti, vahditaan ihmisoikeuksien sekä perusoikeuksien toteutumista, lainmukaista ja kohtuullista toimintaa sekä täytäntöönpanojen toteutusta siten että se tukee tuomitun rikoksetonta elämäntapaa.

(www.rikosseuraamus.fi, 27.8.12)

4.4 Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteet

Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on luonnollisesti huolehtia yhteiskunnan turvallisuudesta, mutta myöskin ehkäistä uusintarikollisuutta sekä syrjäytymistä.

Jälleen Rikosseuraamuslaitoksen nettisivustolta löytyy erittäin hyvä, tavoitteiden kiteyttävä kuva.

www.rikosseuraamus.fi, Strategia 2011-2020

4.5 Seuraamuksia

Rikoksista koituvat seuraamukset Rikosseuraamuslaitoksella ovat siis yleisesti ottaen vapausrangaistukset sekä yhdyskuntaseuraamukset. Tarkemmin ne voidaan jaotella näin: vankeus, valvontarangaistus, yhdyskuntaseuraamukset sekä sakko.

Vankeus voidaan edelleen jakaa omiin haariohinsa; tutkintavankeuteen, vankeusrangaistukseen sekä ehdolliseen vankeuteen. Tutkintavankeus sinänsä ei ole rangaistus, vaan pakkokeino mikäli vakavan rikoksen tutkinta on edelleen kesken ja epäiltyä halutaan estää pakenemasta paikkakunnalta, sekä poliisin tutkintaa halutaan suojella. Vankeusrangaistus taas on rangaistusmuoto, joka voi olla määräaikainen tai elinkautinen. Määräaikainen tarkoittaa vähintään 12 päivää vankeutta ja enintään 12 vuotta vankeutta. Elinkautinen on taas Suomen lain mukaan ennalta määrittämätön määrä vankeutta, vähintään kuitenkin 12 vuotta (alle 21-vuotiaana tehdyillä

rikoksilla vähintään 10 vuotta). Tämän jälkeen vapautumista tai ehdonalaista vapautumista voi anoa Helsingin hovioikeudelta sekä presidentiltä armahduksena.

Ehdollinen vankeus ei nimestään huolimatta tarkoita vankeutta. Ehdollisen vankeuden lisäksi voidaan tuomita sakkoja tai yhdyskuntapalvelua. Nuorille voidaan määrätä lisäksi valvontaa. (Vankeinhoidon koulutuskeskus, 2002)

Valvontarangaistus on melko uusi rangaistusmuoto, se otettiin käyttöön Suomessa 1.11.2011. Seuraamusjärjestelmässä sen luetaan kuuluvaksi yhdyskuntapalvelun ja ehdottoman vankeusrangaistuksen välimaastoon, ja sitä voidaan tuomita enintään kuudeksi kuukaudeksi. Ideana on, että tuomitun elämää ja kulkemista vahditaan elektronisin laittein niin kutsutulla pannalla, joka asennetaan nilkkaan sekä muilla tavoin. Useimmiten tuomittu suorittaa valvontarangaistuksensa kotonaan, tietyn sädekehän sisällä, missä hänen on mahdollista liikkua. Tuomitulle laaditaan myöskin lukujärjestys, jossa hänelle on laskettu mahdollisia työssäkäyntiaikoja, kaupassakäyntiaikoja jne. Mikäli hän ylittää sädekehän sallitun rajan muina aikoina kuin on sallittu, tekninen laite nilkassa ilmoittaa siitä välittömästi viranomaisille. Mikäli rikottuja poistumisia ja muita sääntöjen vastaista toimintaa ilmaantuu useampaan kertaan, voidaan valvontarangaistus muuntaa ehdottomaksi vankeudeksi. Valvontarangaistus vaatii myös ehdotonta päihteettömyyttä koko rangaistuksen ajan. (www.rikosseuraamus.fi, 27.8.12)

Yhdyskuntaseuraamuksia ovat yhdyskuntapalvelu, nuorisorangaistus sekä ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta. Myöskin ehdonalaisesti vapautuneiden valvonta luetaan kuuluvaksi Rikosseuraamuslaitoksen Yhdyskuntaseuraamustoimistoille. Nuorisorangaistukseen voidaan tuomita alle 18-vuotias henkilö ja se sisältää valvontaa, sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä sekä työelämään perehtymistä. Ankaruusasteeltaan nuorisorangaistus voidaan lukea rinnastuvan ehdolliseen vankeuteen. Tavoitteena on rangaistuksen lisäksi ehkäistä nuoren uusintarikollisuutta. Nuorisorangaistuksessa voidaankin käydä monenlaisia keskustelumuuotoja, jotka omalta osaltaan varmasti ehkäisevät uusintarikollisuutta ja auttavat nuorta kiinnittymään enemmän takaisin yhteiskuntaan. Tällaisia keskusteluja ovat mm. keskustelut suuttumuksen hallinnasta, päihdekeskustelut ja liikennekeskustelut. Ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonnassa sisältää siis nimensä mukaisesti valvontakäyntejä ehdollisen vankeuden ajan. Näitä valvonta-

käyntejä voidaan määrätä, mikäli sen voidaan katsovan edistävän nuoren sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä ehkäisevän uusintarikollisuutta. (www.rikosseuraamus.fi, 27.8.12)

Sakko on taas rahalla kuitattava rangaistus, joka määrätään päiväsakkoina enintään yksi ja korkeintaan 120 päiväsakkoa. Niiden lukumäärä riippuu rikoksesta ja summa taas siitä, mikä rikoksentekijän maksukyky on. Käytännössä sanottuna parempituloisilla päiväsakko on yleensä melko korkea. (www.rikosseuraamus.fi, 27.8.12)

4.6 Porin Yhdyskuntaseuraamustoimisto

Porin Yhdyskuntaseuraamustoimisto on Rikosseuraamuslaitokseen kuuluva. Siellä huolehditaan Satakunnan käräjäoikeuden alueella olevista yhdyskuntaseuraamuksien toimeenpanoista sekä niiden valmistelevista lausunnoista. Kuten aiemmin mainittiin, yhdyskuntaseuraamustoimistolle, niin Porin kuin muidenkin, tehtäviin kuuluu yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen sekä nuorisorangaistuksen toimeenpano sekä ehdollisesti rangaistuksen nuorten ja ehdonalaisesti vapautuneiden valvonta. (www.rikosseuraamus.fi, 27.8.12)

5 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA YHDYSKUNTAPALVELUK-SESTA

Yhdyskuntapalvelu ei ole mikään uusi ilmiö, joten sitä on tutkittu jo jonkin verran. Rikosseuraamuslaitos on teettänyt tutkimuksia yhdyskuntapalveluksesta.

Rautniemi (2009) Rikosseuraamuslaitoksesta on tehnyt tutkimuksen Vapaus - suuri vankila, Yhdyskuntapalvelu kansalaisyhteiskuntaan sijoittuvana rangaistuksena. Tässä tutkimuksessa esitellään esitutkintavaihetta tulevalle väitöskirjalle. Tutkimus kuvaa yhteiskuntatieteellisestä näkökulmasta katsoen yhdyskuntapalvelun merkitystä, palvelupaikkoja, eri toimijoiden näkemyksiä, tuomittujen näkökulmia asiaan jne. Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluna tuomitsijoille, palvelupaikoille sekä palvelun suorittajille. Haastattelujen pohjalta selvisi mm. että yhdyskuntapalvelu on kaikkien näiden kolmen osapuolten mielestä yhteiskuntaan integroiva. Tärkeäksi piirteeksi osoittautui niin ikään se, että yhdyskuntapalvelu rajoittaa päihteiden käyttöä. Tutkimuksessa selvisi kuitenkin näiden lisäksi rutkasti muutakin, lähinnä positiivisia piirteitä yhdyskuntapalveluksesta. (www.rikosseuraamus.fi, 6.10.12)

Keinänen (2008) on tutkinut yhdyskuntapalvelua empiirisen kriminologisen tutkimuksen kohteena. Väitöskirja sisältää niin ikään yhdyskuntapalveluksen käsitteen avaamista sekä tilastotietoa yhdyskuntapalveluksesta menneiltä vuosilta, sosiaalisista ongelmista rikollisilla, yhdyskuntapalvelun keskeytymiseen vaikuttavista riskeistä sekä rikostyyppien välisestä vertailusta. Johtopäätöksinä väitöskirjasta selvisi mm. että tilastojen mukaan pystyttäisiin hyvin ennustamaan, millä todennäköisyydellä palvelun suorittaja tulee suorittamaan yhdyskuntapalvelunsa loppuun saakka, sekä se, että perhetaustat vaikuttavat suurilta osin rikollisuuteen. (www.epublications.uef.fi, 6.10.12)

Lasse Rautniemi on jälleen tutkinut, tällä kertaa väitöskirjanaan Tampereen yliopistossa Yhdyskuntapalvelu kansalaisyhteiskunnan ja valtion rajamailla (2012).

Väitöskirja avaa yhdyskuntapalvelun käsitettä, tutkimuksen tehtävää ja metodologiaa, kansalaisyhteiskuntaa ja sosiaalista kontrollia sekä integraatiota yhdyskuntapalvelun

kontekstissa. Väitöskirjasta selvisi monia asioita johtopäätöksinä, mm. se, että yhdyskuntapalvelu on muovannut suomalaista oikeuskäytäntöä ja tullut osaksi uusklassismin perinnettä. (www.uta.fi, 6.10.12) (www.sosiaaliportti.fi, 6.10.12)

Lundahl (2009) on tehnyt tutkimuksenaan ylemmästä ammattikorkeakoulusta Yhdyskuntapalvelun palvelupaikkojen kehittäminen, palvelupaikkojen näkökulmia nykykäytännöistä ja kehittämistarpeista. Tutkimus tutkii palvelupaikkojen kokemuksia palvelupaikkana olemisesta sekä sitä, mikä motivoi palvelupaikkana olemiseen ja mikä voisi kehittää yhdyskuntapalvelun toimeenpanoon liittyviä asioita. Tutkimustuloksena selvisi mm. että yhdyskuntapalvelun säännöt ovat palvelupaikkojen mukaan toimivia ja esimerkiksi juuri se motivoi palvelupaikkoja toimimaan palvelupaikkoina. Lundahl korostaa vielä tutkimustensa perusteella sitä, että palvelupaikoille pitäisi jatkossakin varata tarpeeksi resursseja sekä aikaa työntekijöiden käynneille, jotta palvelupaikat säilyisivät jatkossakin.

(<https://publications.theseus.fi/handle>, 6.10.12)

6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUKSEN TAVOITTEET

Tarkoitukseni oli paitsi selvittää tutkimuksessani mitä yhdyskuntapalvelu on ja mitä Rikosseuraamuslaitos tekee, myös selvittää mitä satakuntalaiset yhdyskuntapalvelua suorittavat asiakkaat ajattelevat rangaistuksestaan. Mitä positiivisia, mitä ehkä negatiivisia puolia he näkevät tuomiossaan. Yhdyskuntapalvelu voi aiheuttaa monenlaisia, ristiriitaisiakin tunteita. Toisaalta se kontrolloi hyvällä tapaa elämää, saa sitä ehkä vähän järjestykseen. Se vaatii ehdotonta päihteettömyyttä työpaikoilla ja vaatii noudattamaan tiettyjä aikoja ja päivärytmejä. Sen avulla voisi saada taas kiinni elämästä ja yhteiskunnasta, jos ote onkin päässyt hieman lipsumaan kaidalle tielle. Toisaalta taas, yhdyskuntapalvelunkin saattaa kokea hyvinkin rankkana asiana. Se saattaa jonkin verran rajoittaa elämää, esimerkiksi oma mahdollinen työ on sovittava yhteen yhdyskuntapalvelun kanssa ja vapaapäivät saattavat näin ollen olla erittäin tiukassa. Myöskään yhdyskuntapalvelupaikkoja ei aivan joka nurkan takana ole, joten matkat palvelupaikalle saattavat toisilla olla hieman rankkoja.

Tarkoitukseni on siis selvittää näitä hyviä ja huonoja puolia yhdyskuntapalveluksessa. Lisäksi tutkimuskysymykseni koskettavat paljolti myöskin perhetilannetta ja henkilökohtaista elämää, sillä tarkoitukseni on myöskin selvittää, miten nämä asiat vaikuttavat yhdyskuntapalvelun aiheuttamiin tuntemuksiin. Esimerkiksi jos perhetilanne on hyvä ja asiakas kokee olevansa onnellinen, onnistuuko yhdyskuntapalvelunkin suorittaminen silloin helpommin?

Kyselynä teettämässäni tutkimuksessa tutkimuskysymyksinä ovat: Sukupuoli ja ikä? Mikä on siviilisäätysi ja perhetilanteesi? Kuinka onnellinen koet olevasi asteikolla 1-5? Kuinka hallittua koet elämäsi olevan tällä hetkellä, asteikolla 1-5? Onko yhdyskuntapalvelu mielestäsi lähiten arjen rytmittäjä, uusrikollisuutta ehkäisevä tekijä, pakollinen pahe, vai etkö osaa sanoa? Miten kuvailisit vielä yhdyskuntapalvelua lyhyesti?

Tavoitteenani on saada selville asiakkaiden kokemia, yhdyskuntapalvelun

aiheuttamia tuntemuksia, sekä sitä, miten henkilökohtainen elämä vaikuttaa palveluksen suorittamiseen. Koska kysely on paperiversioinen, jonka asiakas voi omassa rauhassa täyttää, ilman että kukaan yhdyskuntaseuraamustoimiston työntekijöistä vastauksia näkee, hyvässä tapauksessa vastaukset saattavat olla entistä realistisempia. Tavoitteeni tähtää juuri tähän, syvimpiin tuntemuksiin asiakkaissa.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimukseni tapahtuu kvalitatiivisessa eli laadullisessa muodossa. Se pohjautuu jo valmiina löytyvän aineiston ja materiaalin lisäksi myöskin kyselyhaastatteluun, jonka teetin Porin Yhdyskuntaseuraamustoimiston yhdyskuntapalveluasiakkaille. Kyselylomakkeet olivat saatekirjeen kanssa jokainen omaan kirjekuoreen, jossa oli päällä nimeni. Haastattelut tapahtuivat niin, että rikosseuraamustyöntekijät Porin Yhdyskuntaseuraamustoimistolta antoivat kyselyitä asiakkailleen, samalla kun tapasivat heitä. Asiakas sai itse päättää haluaako vastata vaiko ei, ja ainoastaan minä näen vastaukset, ei edes rikosseuraamustyöntekijät. Itse en ollut paikalla kyselyihin vastattaessa, sillä koimme sen yhdessä rikosseuraamustyöntekijöiden kanssa käytännössä mahdottomaksi olla paikalla aina, varsinkin kun tapaamisia yhdyskuntapalveluasiakkaiden kanssa on usein Porin ulkopuolella olevissa kunnissakin.

Haastattelulomake on siis kyselymuotoinen, sillä asiakas täytti sen itse omassa rauhassaan, joten muut kyselymuodot olisivat olleet melko mahdottomiakin. Kohdejoukoksi painotin rikosseuraamustyöntekijöille valitsevan mahdollisimman laajaa skaalaa, sillä tutkimuksen tarkoitus on saada erilaisia mielipiteitä, eri ikäryhmistä, eri elämäntilanteista. Ainoa rajaus on, että asiakas on luonnollisesti Porin Yhdyskuntaseuraamustoimiston asiakas, joka on juuri aloittanut yhdyskuntapalvelun, suorittaa sitä parhaillaan tai on juuri lopettamassa yhdyskuntapalveluaan.

7.2 Aineiston keruumenetelmä

Aineistoa keräsin jo olemassa olevasta materiaalista, eli luotettavista nettisivustoista ja kirjoista, sekä kyselylomakkeen avulla. Jonkin verran koin pystyväni hyödyn-

tämään myös keväällä 2012 toteuttamaani harjoittelua Porin Yhdyskunta-seuraamustoimistolla, ainakin yhdyskuntapalvelun teoria oli vielä tuoreessa muistissa.

Kyselylomakkeen kysymykset mietin tarkkaan sopivan ytimekkäiksi, jotta tutkimus onnistuisi, mutta myöskin sopivan lyhyiksi, jotta asiakkaat eivät kokisi kyselyyn vastaamisen turhan puuduttavaksi. Kyselylomakkeen hyväksyin myöskin toimiston rikosseuraamustyöntekijöillä. Työntekijät ottivat kysymykset hyvin vastaan, ainoastaan kaipailivat kirjekuoria, jotta kyselystä tulisi mahdollisimman yksityinen. Näin ollen hankin kyselylle täydennykseksi myös kirjekuoret sekä saatekirjeet. Kyselylomake löytyy kokonaisuudessaan opinnäytetyön liitteenä.

7.3 Aineiston analysointi

Valmiina olevan materiaaliin tutustumisen lisäksi kyselyhaastattelu esitti suurta roolia tässä tutkimuksessa. Saatuani kyselyhaastattelut takaisin, ryhdyin ensimmäiseksi purkamaan kyselyitä yksinkertaisesti paperille ötukkimiehen kirjanpitoa käyttäen. Tällä tavoin vastaukset hahmottuivat itselleni selkeästi, sain konkreettista näkymää vastauksista. Tämän jälkeen ryhdyin kirjoittamaan kyselyiden ja kirjanpiti avulla lukua Tutkimuksen tulokset. Samalla kun kirjoitin analyysia kyselyvastauksista, selailin myös haastattelupapereita ja yritin selvittää mahdollisia syitä joihinkin vastauksiin.

Viimeisen kohdan, avoimen kysymyksen haastattelussa, kirjoitin kyselypapereista suoraan. Tämän jälkeen yritin analysoida vastauksia ja etsiä syitä jälleen niihin. Näin toteutettiin suurimmilta osin luku Tutkimuksen tulokset.

8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimus toteutettiin siis materiaalia lukemalla sekä kyselyllä, joka toteutettiin Porin Yhdyskuntaseuraamustoimistolla yhdyskuntapalvelua suorittaville henkilöille. Tarkoituksena oli, että kyselyyn saataisiin osallistumaan sekä miehiä että naisia, nuoria että hieman varttuneempia sekä yleensäkin eri elämäntilanteissa olevia ihmisiä. Kysely tapahtui nimettömänä ja täysin vapaaehtoisesti. Kyselykaavakkeen voi kokonaisuudessaan lukea tutkimuksen lopusta, LIITTEET-osiosta. Asiakas saattoi vastata kyselyyn esimerkiksi yhdyskuntapalvelun ajalla, työntekijän tullessa häntä katsomaan tai vaikkapa käynnillä yhdyskuntaseuraamustoimistossa. Takaisin kyselyitä sain kaikkiaan 14.

8.1 Taustatietoja

Kaikki kyselyyn vastanneet yhdyskuntapalvelua suorittavat asiakkaat olivat miehiä. Näkökanta yhdyskuntapalvelun arviointiin oli siis maskuliininen näin ollen ja naisten mielipidettä ei saatu laisinkaan analysoitavaksi, joten se lienee tarpeellista ottaa huomioon tuloksia lukiessa.

Ikäjakaumaltaan vastaajat sijoittuivat näin: 36 % 20-29-vuotiaita, 21% 30-39-vuotiaita, 36% 40-49-vuotiaita sekä 7 % 50-59-vuotiaita. Tulos oli sinänsä mielenkiintoinen sillä kaksikymppisiä sekä neljäkymppisiä oli eniten, molempia tasaisesti 36%. Päinvastoin taas alle 20-vuotiaita ei ollut laisinkaan eikä yli 60-vuotiaita. Tutkimusten mukaan suurin riski rikoksien tekemiseen on noin 20-30-vuotiailla, miehillä ja naisilla. Näiden kyselyiden mukaan ihmiset selvästi kuitenkin jaottuvat nuoriin kaksikymppisiin ja sitten nelikymppisiin miehiin. Jos tutkimuksiin on luottaminen, voidaan todeta, että parikymppiset miehet ovat ikänsä mukaan suurimmassa riskissä tehdä rikoksia, joten heidän rikoksensa voivat olla melkein mitä tahansa, esimerkiksi huumausainerikoksia, pahoinpitelyitä, rattijuopumuksia, varkauksia jne. Mutta miksi tutkimuksessa on niin paljon yli 40-vuotiaita miehiä? Mikä heidät on saanut nuoruusiän jälkeen vielä tekemään rikoksia? Onko se

rattijuopumus vaiko kenties huumauserikokset heilläkin? Tähän ikävä kyllä kysely ei vastaa, sillä syytä yhdyskuntapalvelun suorittamiseen ei tiedosteltu.

Kolmas sektori taustatiedoissa on siviilisäätty sekä perhetilanne. Suurin osa, jopa 50% kyselyyn vastanneista kertoi olevansa naimaton. Toiseksi eniten, 29 % vastanneista taas sanoi olevansa eronnut. 14 % kyselyyn vastanneista kertoi olevansa naimisissa ja lapsia vastaajista oli 36 %:lla. Samoin 14 % kertoi ettei lapsia ole. Näihin prosenttilukuihin perhe- ja siviilitilanteesta kehottaisin kuitenkin suhtautumaan varauksellisesti, sillä kysymys oli avoin. Kohdassa vain siis pyydettiin vastausta perhetilanteeseen ja siviilisäättyyn, ja jokainen sai kohdallaan miettiä mitä kyseiseen kohtaan halusi vastata. Voi siis esimerkiksi olla, että vastaajista suuremmalla osalla kuin vain 36 % oli lapsia, tai vaikkapa päinvastoin, suuremmalla osalla kuin 14 % lapsia ei ole. Usein kyselyn vastauksissa lukikin vain esimerkiksi *naimaton* tai *eronnut*, joissa siis lapsitilannetta ei kommentoitu millään sanoin.

Jos kokonaiskuvaa tutkimuksesta haluaa hahmottaa, niin voisi sanoa että kyselyyn vastanneista suurin osa oli kaksi- tai nelikymppisiä, naimattomia miehiä. Ohessa kaksi yksinkertaistettua kaavioita, jotka toivottavasti helpottavat osuuksien hahmotamista.

IKÄ	KPL
Alle 20v.	-
20-29v.	5
30-39v.	3
40-49v.	5
50-59v.	1
Yli 60v.	-

<i>Siviilisäätty ja perhetilanne</i>	<i>kpl</i>
<i>Avoliitossa</i>	<i>2</i>
<i>Naimisissa</i>	<i>1</i>

<i>Naimaton</i>	7
<i>Eronnut</i>	4
<i>Lapsia</i>	5
<i>Ei lapsia</i>	2

8.2 Onnellisuus ja elämänhallinta

Seuraavat kaksi kyselyn osa-aluetta, onnellisuuden ja elämänhallinnan tunteet, toteutettiin kyselyssä ympyröimällä oikea luku, joka parhaiten omasta mielestään vastasi ensin onnellisuutta, sitten elämänhallintaa. Ideana oli, että luku 1 tarkoittaisi onnellisuus-kohdassa *onnetonta* ja luku 5 taas *todella onnellista*. Elämänhallinta-kohdassa vastaavasti taas luku 1 tarkoitti että *en pysty juurikaan itse vaikuttamaan elämässäni tapahtuviin asioihin* ja luku 5 taas että *kaikki elämässäni tapahtuva on omilla käsilläni ja täysin hallinnassa*. Ympyröimisvaihtoehdoissa luvut olivat siis yhdestä viiteen, onnellisuuden ja elämänhallinnan tunteekseen sai siis valita myös jotain ykkösen ja viitosen väliltä, jos tahtoi.

Kyselyn mukaan yhdyskuntapalvelua suorittavat miehet olivat melko onnellista kansaa. Kukaan ei kokenut olevansa täysin *onneton* eli ei ympyröinyt kohtaa 1, vain yksi asiakas ympyröi kohdan 2. Tämä kyseinen mies, joka koki hyväksi numeroksi onnellisuuttaan kuvaamaan luvun 2, oli iältään nelikymppinen, naimaton mies. Elämänhallintaan hän koki osuvaksi numeroksi luvun 3 ja yhdyskuntapalvelustaan hän ei ollut kommentoinut muuta kuin että se on arjen rytmittäjä. Koska hän oli ainoa ihminen, joka onnellisuusosiossa ympyröi luvun 2, olisin mieluusti etsinyt selitystä näin alhaiselle luvulle muista kyselyn vastauksista, mutta ikävä kyllä en osaa sanoa mikä tämän luvun selittäisi. Ehkä naimattomuus, kokeeko hän olonsa yksinäiseksi? Tai onko hänen elämässään ylipäättään muuta sisältöä kuin yhdyskuntapalvelu?

Suurin osa vastanneista ympyröi onnellisuusluvukseen numeron 3, eli jopa 50 % vastasi näin. Toiseksi suurin osa, 36 %, ympyröi luvun 4 kuvaamaan onnellisuuttaan. Numeron 5 ympyröi ja todella onnelliseksi olonsa koki vain yksi ihminen.

Vastausten perusteella voisi siis tulkita, että yhdyskuntapalvelua suorittavat asiakkaat kokivat olonsa melko onnelliseksi tai jotain onnettoman ja todella onnellisen välimaastosta.

Koska mielelläni tulkitsem vastauksia muiden vastauksien perusteella, teen niin myös nyt. Tulkitsem seuraavaksi kyselyyn vastanneista niitä, jotka olivat arvioineet onnellisuuttaan kuvaamaan luvun 3, eli välimaaston. Iältään vastaajat jaottuivat seuraavasti; 3 kpl parikymppisiä, 2 kpl kolmekymppisiä sekä 2 kpl nelikymppisiä. Iältään vastaajat jaottuivat siis melko tasaisesti, joten ehkä voisi tulkita, että iällä ja onnellisuudella ei ole tässä kyselyssä merkitystä. Kuten kyselyssä yleensä, suurin osa näistäkin välimaaston onnellisista oli naimattomia. Vain yksi oli naimisissa (mutta asuivat kuitenkin vaimonsa kanssa eri asunnoissa) ja myöskin vain yksi oli avoliitossa sekä toimi viikonloppuisenä. Muut vastanneista eivät kertoneetkaan itsellään olevan lapsia. Yritin myöskin tulkita tässä kohtaa välimaaston onnellisten ihmisten elämänhallintaa, mutta en nähnyt selvää yhteyttä tähän kohtaan, sillä elämänhallinnakseen oli ympyröity numeroa 2, 3 ja 4. Jos jotakin näistä tulkinnoista haluaa nostaa esille, niin ainakin suurin osa heistä oli naimattomia. Voisiko siis olla, että jos nämä kaikki olisivat olleet naimisissa tai avoliitossa, onnellisuuslukukin olisi ollut suurempi?

Koska toiseksi eniten vastaajat olivat onnellisuudekseen ympyröineet lukua 4, halusin tulkita myöskin näitä vastaajia. Luvun 4 ympyröinneissä ihmisissä löytyikin kyselyiden perusteella jo jotakin yhteneväisyyksiä. Esimerkiksi elämänhallintakin koettiin jo selvästi paremmaksi, 80 % vastanneista, jotka olivat arvioineet onnellisuudekseen luvun 4, olivat arvioineet luvun 4 myöskin elämänhallintaan. Vain yksi nelosen onnellisista oli ympyröinyt elämänhallintaan kohdan 3. Koska tämä porukka koki olonsa melko onnelliseksi, kokivat he myöskin elämänsä melko hallituksi. Ikäjakaumaltaan he olivat välimaaston onnellisten ihmisten tavoin melko sekalaista sakkia, oli kaksi-, kolme-, ja nelikymppisiä suurin piirtein samoissa määrin. Siviilisäädyltään tilasto nelosen onnellisissa oli mielestäni mielenkiintoinen; 60 % heistä oli eronneita. 20 % taas vastasi olevansa avoliitossa ja toiset 20 % taas olevansa naimaton. Vain kaksi vastanneista kertoi itsellään olevan lapsia, mutta näilläkin vastaajilla lapset eivät olleet itsellään vaan eron myötä menneet lasten äidille ja isällä oli näihin lapsiin yhteishuoltajuus.

Koska kyselyssä ei myöskään tiedusteltu onnellisuuden syytä, on tässäkin kohtaa vaikea arvioida miksi suurin osa ihmisistä koki onnellisuudekseen jotain välimaastosta ja toiseksi suurin osa koki olevansa melko onnellisia. Ainoa mitä voidaan melko varmuudella sanoa, on se että yhdyskuntapalvelu ei nähtävästi vaikuta näiden ihmisten onnellisuuteen eikä myöskään ikä.

Ainoa vastaaja, joka koki onnellisuuteensa erittäin onnelliseksi eli oli ympyröinyt luvun 5, oli viisikymppinen eronnut mies, joka kyselykaavakkeessaan painotti melko voimakkaasti uskonnollisuuttaan ja haluaan auttaa ihmisiä hyväntekeväisyysjärjestössä. Jotenkin mielenkiintoista kyllä, elämäntyytyväisyyteen hän oli ympyröinyt vain luvun 3. Koska tämän kyseisen miehen kyselykaavakkeesta jotenkin paistoi eräänlainen hyväntuulisuus ja onnellisuuden tunne, en osaa ymmärtää miksei hän elämän hallittavuuttaan tuon korkeammaksi tunne. Onko mies siis ehkä kokenut, että elämä on häntä jonkin verran vienyt suuntaan ja toiseen, ehkä itsestään riippumattomista syistä? Ohessa vielä yksinkertaistettu taulukko kyselyn onnellisuusosiosta.

ONNELLISUUS	KPL
LUKU 1 (ONNETON)	-
LUKU 2	1
LUKU 3	7
LUKU 4	5
LUKU 5 (ERITTÄIN ONNELLINEN)	1

Elämäntyytyväisyys-osiosta koen tärkeäksi nostaa esille kysymyksen, kuinka luettavia vastaukset ovat, sillä kyselyyn vastanneille ei avattu elämäntyytyväisyyden käsitettä mitenkään, vaan jokainen sai päätellä käsitteen itse ja vastata sitten mielensä mukaan. Mielestäni onnellisuuden käsite on melko helppo ymmärtää ja jokainen kokee onnellisuuteen liittyvän erilaisia asioita, mutta elämäntyytyväisyys saattaa terminä olla melko vieraskin. Aiemmin tässä tutkimuksessani olen avannut elämäntyytyväisyyden käsitettä omassa luvussaan, mutta asiakkaat eivät ole saaneet mitään informaatiota,

mitä kaikkea elämänhallintaan voi laskea kuuluvan. Tästä syystä kehottaisin jossain määrin suhtautumaan vastauksiin ehkä hieman varauksellisesti, sillä kyselyyn vastanneet ovat saattaneet tässä kohdassa ajatella eri asioita elämänhallintaan kuuluvaksi.

Kaikesta huolimatta elämänhallinta-osio näyttää kyselyssä saaneen suurin piirtein samankaltaisia vastauksia kuin onnellisuus-osiokin. Saattaa siis olla, että moni onkin yhdistänyt onnellisuuden ja elämänhallinnan toistensa kaltaisiksi asioiksi, ja totta puhuen onhan niillä yhteisiä piirteitä olemassakin. Kyselyn mukaan vastanneet kokivat elämänsä hallittavuuden yleisesti ottaen melko lailla hallituksi. Yksikään ei ollut ympyröinyt lukua 1 (*en pysty juurikaan vaikuttamaan elämässäni tapahtuviin asioihin*), eikä päinvastoin myöskään lukua 5 (*kaikki elämässäni tapahtuva on omilla käsissäni ja täysin hallinnassa*). Luvun 2 oli ympyröinyt 14 % vastanneista. Luku 3 ja luku 4 oli selvästi suosituimpia vastanneiden kesken, luvun 3 elämänhallittavuudekseen oli ympyröinyt 36 % vastanneista ja luvun 4 jopa 50 %.

Elämänhallinta koettiin jopa paremmaksi kuin onnellisuus, vrt. onnellisuus-kohdassa luvun 3 ympyröi 50 % ja elämänhallinta-kohdassa luvun 3 ympyröi vain 36 %. Sen sijaan onnellisuus-osiossa luvun 4 ympyröi vain 36 %, kun taas kyseisessä kohdassa elämänhallinnan määrä oli jopa 50 %. Miksi siis yleisesti ottaen elämänhallinta koettiin paremmaksi kuin onnellisuus? Vaikka rangaistus oli käynnissä jostain tehdystä rikoksesta, silti vastanneet kokivat melko hallituksi elämänsä. Voisiko vastaus olla vaikka siinä, että onnellisuuteen ei ole yhtä helppo itse vaikuttaa kuin elämänhallintaan? Vastauksia tähän kohtaan saattaisi olla vaikka kuinka paljon, mutta faktatietoa ei yhtään, sillä jälleen kerran kohdataan taas sama ongelma, että kyselyssä ei tosiaan tiedusteltu syytä onnellisuuteen tai syytä elämänhallintaan, on vain tulkintoja. Kaikin puolin vastaukset onnellisuus - ja elämänhallinta-osiossa olivat mielestäni yllättäviä. Ehkä yhdyskuntapalvelun suorittaminen ei siis ole laisinkaan paha juttu. Ohessa vielä havainnollistava kaavio elämänhallinnasta.

Elämönhallinta	Kpl
Luku 1 (en pysty juurikaan vaikuttamaan elämässäni tapahtuviin asioihin)	-
Luku 2	2
Luku 3	5
Luku 4	7
Luku 5 (kaikki elämässäni tapahtuva on omilla käsissäni ja täysin hallinnassa)	-

Ja lopuksi vielä selkeyttävä taulukko, jossa vertaillaan onnellisuus-osiota ja elämönhallinta-osiota.

YMPYRÖITY LUKU	ONNELLISUUS (KPL)	ELÄMÄNHALLINTA (KPL)
Luku 1	-	-
Luku 2	1	2
Luku 3	7	5
Luku 4	5	7
Luku 5	1	-

8.3 Yhdyskuntapalveluksen merkitykset ja mielipiteet yhdyskuntapalveluksesta

Kyselyn kaksi viimeistä kysymystä koskivat asiakkaiden omia mielipiteitä yhdyskuntapalvelusta sekä sen merkityksestä omaan elämään. Ensimmäinen kysymyksistä, eli kysymys numero 6 (*Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaisi mielestäsi osuvammin yhdyskuntapalvelun merkitystä elämässäsi? Voit myös ympyröidä kaksi vaihtoehtoa, jos koet sen tarpeelliseksi.*) tapahtui siis ympyröimällä omasta mielestä yhdyskuntapalvelua osuvammin kuvaava vaihtoehto. Vastausvaihtoehdot olivat: a) arjen rytmittäjä, b) uusiorikollisuutta ehkäisevä tekijä, c) pakollinen pahe ja d) en osaa sanoa, ei merkitse oikein mitään.

Kyselyn mukaan vastaukset tähän kohtaan 6 olivat melko yksimielisiä. Useimmat olivat ympyröineet vain yhden vaihtoehdon, mutta pari vastaajaa olivat ympyröineet

myös kaksi vastausta kuvaamaan omaa yhdyskuntapalveluaan. Vastausten mukaan ehdoton ykköinen vastauksista oli ensimmäinen, eli kohta *a) arjen rytmittäjä*. Tämän kohdan oli ympyröinyt jopa kymmenen vastaajaa. Kakkosena vastauksista oli heti toinen vastaus, eli kohta *b) uusiorikollisuutta ehkäisevä tekijä*, sen oli ympyröinyt neljä vastaajaa. Kahta seuraavaa, eli kohtaa *c) pakollinen pahe* ja kohtaa *d) en osaa sanoa, ei oikein mitään* oli molempia ympyröineet yhdet vastaajat. Melko yksimielisesti vastaajat olivat kokeneet kuvauksen *arjen rytmittäjä* osuvammaksi kuvaukseksi oman yhdyskuntapalvelun merkitykselle.

Kohta 7 eli viimeinen kohta oli avoin kysymys; *kuvailisitko vielä lyhyesti yhdyskuntapalvelun merkitystä elämässäsi. Esimerkiksi miten se on vaikuttanut arkeesi ja elämänhallintaasi niin positiivisessa kuin negatiivisessakin mielessä*. Yllätyin tässä kohdassa positiivisesti siitä, kuinka hyvin vastaajat olivat myös tähän kohtaan jaksaneet pohtia ja kirjoittaa vastauksia, vain pari vastaajaa oli jättänyt kokonaan vastaamatta tähän kohtaan. Yleisesti ottaen vastaukset olivat suurimmilta osin positiivisia kokemuksia yhdyskuntapalvelusta, vain yksi ihminen oli kokenut yhdyskuntapalvelun täysin negatiiviseksi asiaksi elämässään. Tässä kirjoitettuja vastauksia:

õ - SPR - aion jatkaa hyväntekeväisyyttä

- aluksi en jaksanut, mutta minua ymmärrettiin, pidin taukoa yli kuukaudenõ

õ Positiivinen ja hyvä porukka. Mukava arjen rytmittäjä.õ

õ - Rytmittää vapaapäiviä → ei tule nukuttua yli puolen päivän, vaan herää aikaisin ja saa tehtyä jotain hyödyllistäkin.

- Sosiaalinen kanssakäyminen

- Tieto siitä, että tekee jotain hyödyllistä.õ

õ - Pakollinen viikonloppuohjelma.

- Saa tavata muita ihmisiä.õ

õAlkoholin käyttö pysynyt kurissa ym.õ

”Arjen ja elämän hallinta on parantunut.”

”Yhdyskuntapalvelu on vaikuttanut positiivisesti, koska olen oppinut uutta ja saanut päivärytmin kuntoon, koen myös oloni hyväksytyksi, koska minua on kohdeltu hyvin eikä minuun ole kohdistunut arvostelua.”

”Negatiivisesti vaikeuttaa työnhakua.”

”Antaa arkeen rytmiä ja aikaa miettiä tulevaisuutta.”

”Haittaa harrastuksia. Olen poliittinen vanki ja lain ulkopuolella. En saa oikeutta vaan tuomion ilman syytä. Se, että suoritan ykp:tä on väärin. Yhtä väärin kuin se, että olisin vankilassa.”

Yhdyskuntapalvelun merkitys vaihtelee selkeästi eri vastaajille. Positiivista, kuinka hyvin vastaajat olivat asiaa pohtineet ja selvästi tosissaan miettineet, mitä yhdyskuntapalvelu tosiasiassa heidän elämässään merkitsee. Jollekin se oli hyvä rajoittava alkoholin käyttöön, toiselle taas se toi selkeää sisältöä elämään ja arkipäiviin. Kuten luonnollista on, toki myös joku koki yhdyskuntapalvelun täysin vastenmieliseksi asiaksi. On myöskin luonnollista, ja hyvä muistaa tässä kohtaa, että vastaajat ovat saaneet tuomionsa erilaisista rikoksista ja erilaisista tapahtumista. Joillekin tuomion saanti on ollut luontevaa, joillekin se on saattanut jättää katkerankin tuntuja muistoja mieleen. Sekä tuomion saaminen, että yhdyskuntapalvelun suorittaminen, koetaan hyvin eri tavoin toisinaan.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tutkia yhdyskuntapalvelua suorittavien asiakkaiden omia kokemuksia ja tunteuksia yhdyskuntapalvelusta, ja heidän mielteitään siitä, miten yhdyskuntapalvelu vaikuttaa heidän elämässään arkeen ja elämänhallintaan. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada kyselyyn mukaan naisia ja miehiä, kaikenikäisiä ja kaikenlaisissa elämäntilanteissa olevia. Siinä suhteessa tutkimuksestani ei tullut aivan totuudenmukainen, sillä kaikki kyselyyn osallistuneet olivat miehiä, syystä tai toisesta. Iältään osallistuneet jakautuivat laajemmin, ainoastaan alle 20-vuotiaita ja yli 60-vuotiaita ei kyselyyn osallistunut. Sen sijaan elämäntilanteita kyselyyn osallistuneilla oli monenlaisia.

Tutkimuksestani selvisi, että yhdyskuntapalvelu mitä luultavimmin ei ainakaan liialti vaikuta alentavasti onnellisuuteen tai elämän hallittavuuden tunteeseen. Sen sijaan tulkintojeni mukaan siviilisäätö vaikutti onnellisuuteen olennaisesti; naimattomat olivat naimisissa tai avoliitossa olevia onnettomampia. Ja mitä onnellisempi kyselyyn vastannut koki olevansa, sitä hallittavammaksi hän elämänsäkin koki.

Kyselyn lopussa olleesta avokysymyksestä, eli kohdasta jossa vastaaja sai omin sanoin kertoa negatiivisia ja positiivisia kokemuksiaan yhdyskuntapalvelustaan, sai ehkä parhaimmat vastaukset opinnäytetyöni pääkysymykseen, eli miten yhdyskuntapalvelu vaikuttaa arkeen ja elämänhallintaan. Kyselyn mukaan yhdyskuntapalvelun positiivisia puolia on se, että se on mukava arjen rytmittäjä, siellä saa tehtyä jotain hyödyllistä, siellä saa käydä sosiaalista kanssakäymistä, se pitää alkoholin käyttöä kurissa, antaa aikaa miettiä tulevaisuutta. Negatiivisina puolina yhdyskuntapalvelussa koettiin se, että se vaikeuttaa työnhakua, haittaa harrastuksia sekä jollekin se oli pakollinen viikonloppuohjelma.

Johtopäätöksenä voisi todeta, että yhdyskuntapalvelu vaikuttaa arkeen ja elämänhallintaan monella tapaa. Kokemukset vaihtelevat eri ihmisillä, mutta suurimmaksi osaksi kokemukset ovat hyvinkin positiivisia. Yleisesti ottaen voitaisiin myöskin todeta, että yhdyskuntapalvelu ei ainakaan alenna onnellisuuden tunnetta tai

elämän hallittavuutta.

10 POHDINTA

Aloittaessani tekemään tätä opinnäytetyötä, aikataulu oli varsin tiukka. Noin kolmessa kuukaudessa työ oli tehty alusta loppuun. Yllätyin positiivisesti siitä, kuinka jouhevasti kyselyt sain teetettyä Porin Yhdyskuntaseuraamustoimistolla ja siitä, kuinka hyvin tuloksin kyselyyn saatiin vastaajia.

Vaikka yhdyskuntapalvelu on jo suhteellisen vanha juttu, aikaisempia tutkimuksia yhdyskuntapalvelusta nimenomaan palvelua suorittavien näkökulmasta ei kovinkaan monta löytynyt, varsinkaan Satakunnan alueelta. Erityisesti tästä syystä olin kovin mielissäni saadessani ryhtyä tutkimaan palvelua suorittavien näkökulmaa tuomioonsa. Ja hyviä tuloksia tästä mielestäni syntyikin.

Toivon että tutkimukseni herättää lukijoissa paljon ajatuksia ja ehkä jossain lukijassa myöskin halua tutkia vielä lisää jotain kohtaa tästä tutkimuksesta. Esimerkiksi palvelua suorittavien näkökulmaa tuomioonsa ja elämäänsä yleensä olisi varmasti edelleen hyödyllistä tutkia. Tai miksei vaikka heidän näkökulmaansa esimerkiksi yhdyskuntapalvelun kehittämiseen.

Sanomattakin on selvää että yhdyskuntapalvelu herättää suorittajissaan monenlaisia tunteita, niin negatiivisia kuin positiivisia. Yleensäkin elämä ja elämäntilanteet ovat aina erilaisia eri ihmisillä, ja odotukset ja toiveet oman elämän suhteen myöskin vaihtelevat rajustikin. Tämä on mielestäni olennaisen tärkeää muistaa, kun tekee jotain tutkimusta, jossa kysytään ihmisten mielipiteitä. Kuten edellä mainitsen, toivon todella tutkimukseni antavan lukijoilleen ajattelemisen aihetta tai ainakin herättävän mielenkiinnon. Itselleni tämä tutkimus on ainakin antanut korvaamatonta tietoa ja jonkin verran myöskin kokemusta lisää tästä rikosseuraamusalasta. Tutkimus on ollut ainakin sellainen, jota on ollut ilo tehdä ja joka varmasti jää evääksi reppuuni, jota kuljetan läpi ammattilaisuuteni ja erilaisten urieni. Tästä jään suureen kiitollisuuden velkaan Porin Yhdyskuntaseuraamustoimistolle, mutta ennen kaikkea kyselyyni vastanneille yhdyskuntapalveluasiakkaille, jotka mahdollistivat opinnäytetyöni.

LÄHTEET

Ben Malinen - Elämää kahlitseva häpeä (Kirjapaja, 2010)

Martin E.P. Seligman - Aito onnellisuus (Art House, 2008)

Timo Airaksinen - Elämänhallinnan haaste (Johnny Kniga, 2007)

Timo Airaksinen - Onnellisuuden opas (Johnny Kniga, 2006)

Vankeinhoidon koulutuskeskus - Vankeinhoidon perusteet (Tietosanoma Oy, 2002)

www.epublications.uef.fi 6.10.12

www.mll.fi 19.9.12

www.oikeus.fi 27.8.12

www.porttivapauteen.fi 27.8.12

<https://publications.theseus.fi/handle> 6.10.12

www.rikosseuraamus.fi 27.8.12

www.sosiaaliportti.fi 6.10.12

www.terveyspalvelut.fi 19.9.12

www.tyopiste.ttl.fi 19.9.12

www.uta.fi 6.10.12

LIITTEET

KYSELY YHDYSKUNTAPALVELUN MERKITYKSESTÄ ARKEEN JA ELÄMÄNHALLINTAAN

Ympyröi oikea vaihtoehto:

1. Sukupuoli

a) nainen

b) mies

2. Ikä

a) alle 20v.

b) 20-29v.

c) 30-39v.

d) 40-49v.

e) 50-59v.

f) yli 60v.

3. Mikä on siviilisäätysi ja perhetilanteesi?

4. Onnellisuutesi tällä hetkellä arvioituna yhdestä viiteen (1=onneton,
5=todella onnellinen)

1 2 3 4 5

5. Kuinka hallittua koet elämäsi tällä hetkellä olevan, arvioituna yhdestä viiteen? (1 = en pysty juurikaan itse vaikuttamaan elämässäni tapahtuviin asioihin, 5 = kaikki elämässäni tapahtuva on omissa käsissäni ja täysin hallinnassa)

1 2 3 4 5

6. Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaisi mielestäsi osuvammin yhdyskuntapalvelun merkitystä elämässäsi? Voit myös ympyröidä kaksi vaihtoehtoa, jos koet sen tarpeelliseksi.

- a) arjen rytmittäjä
- b) uusiorikollisuutta ehkäisevä tekijä
- c) pakollinen pahe
- d) en osaa sanoa, ei merkitse oikein mitään

7. Kuvailisitko vielä lyhyesti yhdyskuntapalvelun merkitystä elämässäsi. Esimerkiksi miten se on vaikuttanut arkeesi ja elämänhallintaasi niin positiivisessa kuin negatiivisessakin mielessä.

SUURI KIITOS VASTAUKSESTASI !